

El llenguatge

Si no, no s'entén

Ens hem referit algun cop a l'ús del conjunt si no, que resulta de la coincidència del condicional si i de la negació no, en oracions el·líptiques, cas en què té un valor equivalent a altrament. Efectivament, en la frase Digueu-me alguna cosa; si no, faré el que em semblarà més convenient, el conjunt si no representa l'oració si no em dieu res i hi pot ésser substituït per altrament. El castellà resol sovint aquesta construcció amb la seva locució «de lo contrario», que algú, oblidant els recursos propis, s'entossudeix a adaptar a la nostra llengua, amb què hi introdueix un híbrid «del contrari», que ha estat repetidament combatut.

Però el punt sobre el qual avui volíem insistir és la necessitat imprescindible que el conjunt si no quan representa una oració el·líptica, és a dir, amb el mateix valor que altrament, vagi sempre seguit d'una coma, sense la qual no solament perd aquest caràcter i aquest valor sinó que la comprensió del text esdevé realment difícil i fins i tot en pot resultar alterat el sentit. No sempre el conjunt si no representa una oració el·líptica, com és el cas de les construccions No l'hi donaré si no me'l demana o Si no diu res és perquè deu tenir les seves raons, en què aquest conjunt introdueix clarament oracions ben explícites i, per tant, no ha de precedir cap coma. En canvi, vegeu el resultat d'ometre el signe de la coma (que hi figura entre parèntesis) de les proposicions següents: Cal saber exactament el que ja s'ha fet; si no (,) tornem a començar. Que us ensenyin ben bé on s'agafa la drecera; si no (,) passeu per la carretera. És evident que hi ha molts casos en què l'ús d'aquest signe de puntuació pot obeir a criteris diversos, tots ells vàlids, però també ho és que oblidar-la en oracions com les que hem transcrit, tal com fan molts en textos impresos a través dels quals pretenen comunicar les seves idees, representa un cas de descurança extrema que pot arribar a afectar la comprensió i la intel·ligibilitat d'aquesta comunicació.

Tambe trobem els conjunt si no sense precedir cap coma en oracions com Ho van fer amb negligència, si no amb mala fe, i Tristesa, si no desesperació, es la paraula adequada.

Albert Jane